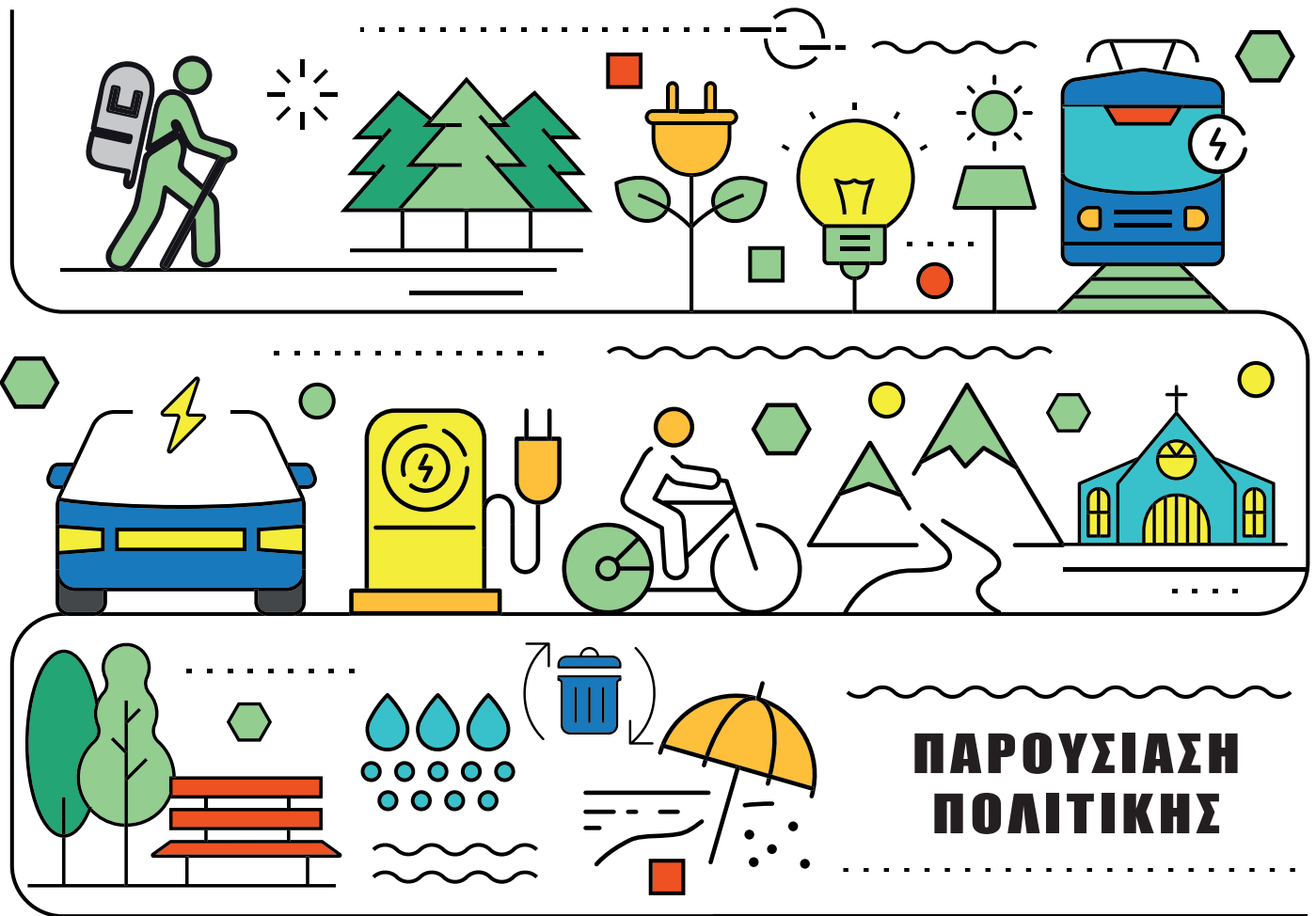

INCIRCLE

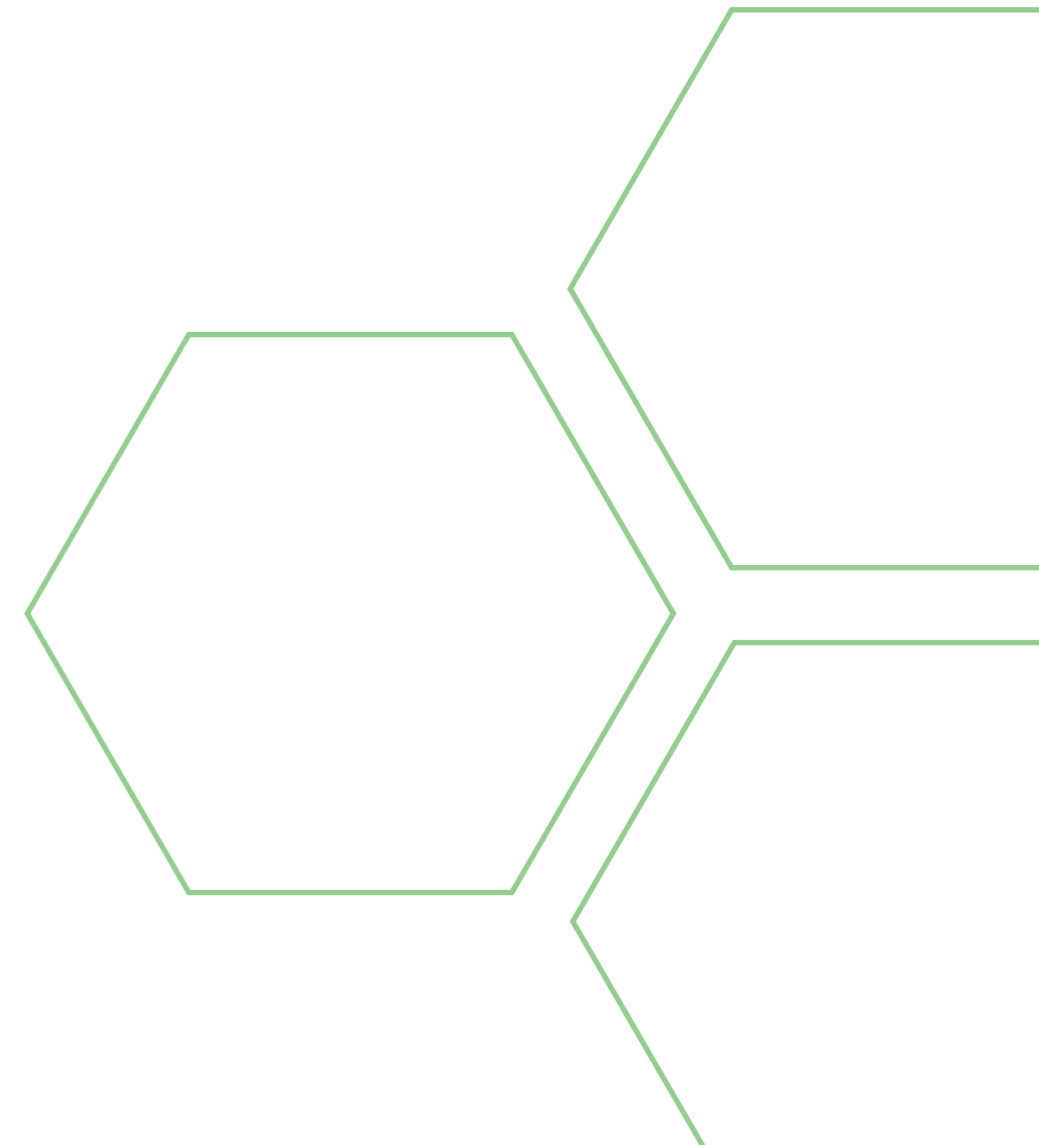
PROJECT

BE PART OF THE CIRCLE

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟΥ **INCIRCLE**

Στήριξη της μετάβασης προς
τον κυκλικό τουρισμό στη
Μεσόγειο

Ημέρα εξάντλησης των δυνατοτήτων του τουρισμού: μπορούμε να αδράξουμε τη μέρα;

Ο τουρισμός είναι ο βασικός οικονομικός μοχλός ανάπτυξης της Μεσογείου. Σύμφωνα με την Eurostat, το 2019 η περιοχή της Μεσογείου υποδέχθηκε πάνω από 400 εκατομμύρια διεθνείς τουρίστες, σχεδόν όσο ολόκληρος ο πληθυσμός της ΕΕ των 27 που ανέρχεται σε περίπου 448 εκατομμύρια κατοίκους.

Η εισροή τουριστών αυτού του μεγέθους καθιστά τη Μεσόγειο έναν από τους δημοφιλέστερους προορισμούς παγκοσμίως και έχει δημιουργήσει 11 εκατομμύρια θέσεις εργασίας. Στο σενάριο της προ Covid εποχής, ο τουριστικός τομέας στη Μεσόγειο συνέβαλε έως και 15% στο περιφερειακό ΑΕΠ, αύξηση της τάξεως του 75% από το 1995. Αναμένεται ότι μέχρι το 2025 οι διεθνείς τουριστικές αφίξεις θα φτάσουν τα 626 εκατομμύρια σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού (UNWTO).

Τα τελευταία δύο χρόνια, η πανδημία COVID εξαφάνισε τις τουριστικές ροές και έπληξε σημαντικά τις παγκόσμιες οικονομίες (UNWTO, 2021). Η παγκόσμια τουριστική βιομηχανία αντιστέκεται αγωνιστικά και προσβλέπει σε μια αποφασιστική ανάκαμψη επανεκκίνηση του κλάδου, μέχρι οι τουρίστες να νιώσουν αρκετά ασφαλείς για να ταξιδέψουν ξανά μαζί.

Ωστόσο, από την εμπειρία έχει φανεί ότι αυτή δεν είναι η σωστή κατεύθυνση που θα πρέπει να εξετάσουμε ούτε και να ακολουθήσουμε. Η επιστροφή στο ανεύθυνο μοντέλο του ευκαιριακού τουρισμού μπορεί να είναι μια προσωρινή λύση, αλλά απέχει πολύ από το να συμβάλει αποφασιστικά στην ανάπτυξη της ανθεκτικότητας του κλάδου ή ακόμη και στη διάρκειά του σε βάθος χρόνου. Σε μια τέτοια προοπτική, καθίσταται ολοένα και πιο σαφές ότι η ανάκαμψη και η επανεκκίνηση του τουριστικού τομέα πρέπει να ξεκινήσει από την αξιολόγηση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών εξαρτήσεων και επιπτώσεών του.

Με την πάροδο του χρόνου, η περιοχή της Μεσογείου έχει δημιουργήσει διακριτούς συνδυασμούς τουριστικών προσφορών και δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις θαλάσσιες και παράκτιες περιοχές, την υγεία, τον αθλητισμό, τη φύση, το εμπόριο και τον πολιτισμό, παρέχοντας συνέπεια στις περιφερειακές οικονομίες (WTTC, 2015).

Ωστόσο, τέτοιες δραστηριότητες που σχετίζονται με τον τουρισμό ασκούν ολοένα και μεγαλύτερη πίεση στα φυσικά πλεονεκτήματα των προορισμών, τόσο από ποιοτική όσο και από ποσοτική άποψη. Οι μαζικές εισροές τουριστών, σε σχετικά μικρές και απομονωμένες περιοχές, προκαλούν ένα ευρύ φάσμα επιπτώσεων στους προορισμούς, εξαντλώντας το περιβαλλοντικό τους κεφάλαιο, το οποίο αναλώνεται πιο γρήγορα απ' ό,τι μπορεί να ανανεωθεί.

Αυτές οι επιπτώσεις είναι προδήλως εμφανείς και συγκεντρωμένες σε παράκτιες ζώνες της Μεσογείου, και τείνουν να εξασθενούν όσο απομακρυνόμαστε από τις ακτές, αντανακλώντας τη χωρική τουριστική κατανομή στους προορισμούς. Η ευαλωτότητα τέτοιων περιοχών προβλέπεται ότι θα αυξηθεί τα προσεχή χρόνια, λόγω του συνδυασμού της αναμενόμενης αύξησης των τουριστικών ροών και των έντονων καταναλωτικών τάσεων που δημιουργούνται από τον τουριστικό τομέα, με αποτέλεσμα να προκαλούνται αυξημένες πιέσεις στους ήδη περιορισμένους φυσικούς πόρους και περαιτέρω περιβαλλοντική υποβάθμιση και εξάντληση.

Τις τελευταίες δεκαετίες, η ανάπτυξη των τουριστικών υποδομών, ιδιαίτερα στις μεσογειακές παράκτιες και νησιωτικές περιοχές, έχει αφανίσει ολόκληρα οικοσυστήματα, εντείνοντας τις αρνητικές ανθρωπογενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Όλο και περισσότεροι μεσογειακοί προορισμοί χαρακτηρίζονται από υψηλή συγκέντρωση εμπορικών δραστηριοτήτων, υπερανάπτυξη και τουριστικό κορεσμό, με συνεπακόλουθο αποτέλεσμα αρνητικές εξωτερικές επιδράσεις που επηρεάζουν κατοίκους και τουρίστες εξίσου, καθώς και εύθραυστα οικοσυστήματα τόσο στην παράκτια ζώνη όσο και στη θάλασσα.

Η πίεση στη χρήση της τοπικής γης, ο αφόρητος θόρυβος και η ατμοσφαιρική ρύπανση, η αυξημένη κυκλοφοριακή συμφόρηση, η μειωμένη οδική ασφάλεια, οι ολοένα και περισσότερες ελλείψεις νερού και ενέργειας σε συνδυασμό με την ανησυχητική περιβαλλοντική υποβάθμιση και εξάντληση του φυσικών πόρων αποτελούν εντυπωσιακά παραδείγματα αρνητικών επιπτώσεων που θέτουν σε κίνδυνο την ελκυστικότητα, την αυθεντικότητα και τη βιωσιμότητα των μεσογειακών προορισμών, επηρεάζοντας συνεπώς τις επιλογές και τις τάσεις των τουριστών τα επόμενα χρόνια.

Ως εκ τούτου, η προτεραιότητα της αποκατάστασης της τουριστικής οικονομίας στη μετά την Covid εποχή δεν μπορεί να ξεφύγει από τις πιεστικές απαιτήσεις για βιωσιμότητα. Η βιωσιμότητα είναι η μόνη επιλογή για την αναγέννηση του τουρισμού στους μεσογειακούς προορισμούς, καθώς προστατεύει τους βιότοπους και τα οικοσυστήματά τους, μαζί και τη χαρακτηριστική ελκυστικότητα και αυθεντικότητά τους, διαφορετικά, το αποτέλεσμα θα ήταν η μείωση της ικανοποίησης των επισκεπτών και η αναπόφευκτη απώλεια της μεσογειακής πρωτοκαθεδρίας στον τουριστικό τομέα.

ΚΥΡΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

- 400 εκατομμύρια διεθνείς τουρίστες έναντι 448 εκατομμυρίων κατοίκων στην ΕΕ των 27
- Από τους κορυφαίους προορισμούς παγκοσμίως
- Δημιουργία 11 εκατομμυρίων θέσεων εργασίας
- Αντιπροσωπεύει το 15% του περιφερειακού ΑΕΠ, με αύξηση 75% από το 1995
- Αναμένεται να φιλοξενήσει 626 εκατομμύρια τουρίστες το 2025

Η ανάκαμψη και η επανεκκίνηση του τουριστικού τομέα, που αναμένεται μετά την πανδημία COVID, πρέπει να ξεκινήσει από την αξιολόγηση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών εξαρτήσεων και επιπτώσεών του.

ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΕΙΣ ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟΥΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥΣ

- πίεση στη χρήση τοπικής γης και υψηλή συγκέντρωση εμπορικών δραστηριοτήτων
- υπερανάπτυξη και τουριστικός κορεσμός
- αυξημένη κυκλοφοριακή συμφόρηση, υψηλά επίπεδα όχλησης, ατμοσφαιρική ρύπανση και μειωμένη οδική ασφάλεια
- ολοένα και περισσότερες ελλείψεις νερού και ενέργειας
- περιβαλλοντική υποβάθμιση και εξάντληση φυσικών πόρων

Η βιωσιμότητα είναι η μόνη επιλογή για την αναγέννηση του τουρισμού στους μεσογειακούς προορισμούς, καθώς προστατεύει τους βιότοπους και τα οικοσυστήματά τους, μαζί και τη χαρακτηριστική ελκυστικότητα και αυθεντικότητά τους.

Πρέπει να προταθεί ένας συμβιβασμός μεταξύ της αύξησης των κερδών από τον τουρισμό και της διατήρησης των φυσικών πόρων. Αυτό είναι ουσιώδους σημασίας για την επιβίωση τόσο των προορισμών όσο και των οικοσυστημάτων που σταδιακά θα αναλωθούν και θα ρυπανθούν από τον ευκαιριακό μαζικό τουρισμό εάν δεν προταθεί και δεν ενθαρρυνθεί και εφαρμοστεί από κοινού καμία αλλαγή.

Τα χρονικά όρια στενεύουν, δεν μπορούμε να περιμένουμε πότε επιτέλους θα παραδεχτούμε ότι η οικονομική βιωσιμότητα του τουριστικού τομέα στη Μεσόγειο εξαρτάται, σε μεγάλο βαθμό, από την περιβαλλοντική του βιωσιμότητα, μια λεπτή

ισορροπία που πρέπει να αποκατασταθεί και να διατηρηθεί σε βάθος χρόνου.

Για να διατηρηθεί η ηγετική θέση στον κλάδο, οι υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων και οι διαχειριστές των προορισμών της Μεσογείου – σε στενή συνεργασία με τις τοπικές κοινωνίες, τους επισκέπτες και τους ιδιωτικούς φορείς – πρέπει να ενθαρρύνουν μια πιο ευσυνείδητη και υπεύθυνη μορφή τουρισμού, θέτοντας την προστασία και την αξιοποίηση των φυσικών πόρων στο επίκεντρο της πολιτικής ατζέντας και των ενεργειών τους, μεγιστοποιώντας την αποδοτικότητά τους και μειώνοντας την κατανάλωσή τους.

Πρέπει να προταθεί ένας συμβιβασμός μεταξύ της αύξησης των κερδών από τον τουρισμό και της διατήρησης των φυσικών πόρων.

Η προστασία και η αξιοποίηση των φυσικών πόρων πρέπει να τεθούν στο επίκεντρο της πολιτικής ατζέντας και των δράσεων για τον τουρισμό, μεγιστοποιώντας την αποδοτικότητά τους και μειώνοντας την κατανάλωσή τους.

Ο κυκλικός τουρισμός ως ευκαιρία για αλλαγή: στα ίχνη των πόρων, όχι απλώς του χρήματος.

Ο τουρισμός βρίσκεται σε προνομιακή θέση για να αποτελέσει την κινητήρια δύναμη για τη μετάβαση προς μια πιο υπεύθυνη και αποδοτική χρήση των πεπερασμένων φυσικών πόρων.

Πρώτον, λόγω του δυναμισμού του και της ειδικής αλληλεπίδρασης που δημιουργεί μεταξύ των επισκεπτών, της βιομηχανίας, του περιβάλλοντος και των τοπικών κοινωνιών, με αποκορύφωμα ο καταναλωτής να προσεγγίζει απευθείας τον παραγωγό και το προϊόν (UNWTO, 2005) για να το ζήσει και να το αγοράσει.

Δεύτερον, λόγω της στενής εξάρτησής του από τους περιβαλλοντικούς πόρους: μεγάλο μέρος του τουρισμού βασίζεται σε επισκέπτες που επιθυμούν να γνωρίσουν ανέγγιχτα και καθαρά περιβάλλοντα, ελκυστικές περιοχές φυσικού κάλλους, αυθεντικές ιστορικές και πολιτισμικές παραδόσεις, και φιλόξενους οικοδεσπότες με τους οποίους θα μπορούσαν να δημιουργήσουν καλές σχέσεις (Sant' Anna

School of Advanced Studies, 2020).

Η μετατροπή του σημερινού μαζικού τουρισμού σε βιώσιμο και κυκλικό τουρισμό μακροπρόθεσμα είναι ζήτημα επιβίωσης για τους μεσογειακούς προορισμούς, όχι μόνο για να προστατευθεί το φυσικό περιβάλλον και να διατηρηθεί η ανταγωνιστικότητα, η ελκυστικότητα και η αυθεντικότητα των προορισμών, αλλά και για να εξασφαλιστεί μια καλή ποιότητα ζωής για τους πολίτες.

Από αυτή την άποψη, η κυκλική οικονομία στον τουρισμό, που έχει οριστεί ως «ένα μοντέλο ικανό να δημιουργήσει έναν ενάρετο κύκλο, όπου οι στόχοι και η παροχή υπηρεσιών επιτυγχάνονται χωρίς κατασπατάληση των περιορισμένων πόρων του πλανήτη, δηλαδή των πρώτων υλών, του νερού και της ενέργειας¹», φαίνεται να είναι κρίσιμης σημασίας για τους μεσογειακούς προορισμούς και τους πόρους τους.

Η εφαρμογή των αρχών της κυκλικής οικονομίας διασφαλίζει ότι θα τεθεί ένα τέλος στο μοντέλο *προμήθεια-κατασκευή-διάθεση* (Ellen MacArthur Foundation, 2013) που χαρακτηρίζει τα τρέχοντα τουριστικά πρότυπα και

τις ισχύουσες τάσεις. Ενισχύει τη γενική αποστολή του βιώσιμου τουρισμού και τον εστιάζει στην ικανοποίηση των τουριστικών αναγκών αντιμετωπίζοντας τις τρέχουσες και μελλοντικές οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις (UNWTO, 2005), θέτοντας ακόμα υψηλότερα τον πήχη για τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων του κλάδου. Η αυξανόμενη εξάντληση των παγκόσμιων πόρων σε συνδυασμό με τις ανθρωπογενείς κλιματικές αλλαγές καθιστούν αναγκαία τη μεταβολή των καταναλωτικών και παραγωγικών προτύπων που επικρατούν στον τουρισμό σήμερα, μέσω της προώθησης μιας προσέγγισης για «λιγότερη κατανάλωση και διαφοροποιημένη παραγωγή», με αποτέλεσμα τη βελτιστοποίηση, την ανάλυση και την επανεξέταση της χρήσης των πόρων από την τουριστική βιομηχανία και την αξιακή αλυσίδα της.

Η κυκλική οικονομία μπορεί να λειτουργήσει ως μέσο για την επίτευξη πλήρους βιωσιμότητας στον τουριστικό τομέα και τη δημιουργία ευκαιριών ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος στους προορισμούς.

Σύμφωνα με τη διαθέσιμη βιβλιογραφία (Ritchie and Crouch, 2003), η ανταγωνιστικότητα ενός προορισμού εξαρτάται από δύο κύριους παράγοντες:

- το κεφάλαιο που διαθέτει (φυσικοί, πολιτιστικοί, πνευματικοί πόροι και υποδομές),
- τη δυνατότητα χρήσης του (ανάπτυξη πόρων), δηλαδή τη μετατροπή του σε προσφορά τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών.

Από αυτή την άποψη, η κυκλική οικονομία πρέπει να ενσωματωθεί στην αξιακή αλυσίδα του τουρισμού σε όλα τα στάδια της, μέσω της εξόρυξης πόρων, της επεξεργασίας, της παραγωγής σε βιομηχανική και υπηρεσιακή κλίμακα, της αποθήκευσης, της διανομής και της χρήσης, και να μην περιορίζεται στην αποδοτική ως προς τους πόρους παραγωγή, αλλά να συμπεριλαμβάνει την αποδοτική αξιοποίηση των πόρων μετά τη χρήση, παρατείνοντας τη διάρκεια ζωής των προϊόντων μέσω της επαναχρησιμοποίησης και της επισκευής (Kurtagić 2018).

Για να διευκολυνθεί η μετάβαση προς την κυκλικότητα στον τουρισμό, κάθε βιομηχανική δραστηριότητα που

Ο κυκλικός τουρισμός έχει οριστεί ως «ένα μοντέλο ικανό να δημιουργήσει έναν ενάρετο κύκλο, όπου οι στόχοι και η παροχή υπηρεσιών επιτυγχάνονται χωρίς κατασπατάληση των περιορισμένων πόρων του πλανήτη, δηλαδή των πρώτων υλών, του νερού και της ενέργειας» (Girard & Nocca, 2017)

Η εφαρμογή των αρχών της κυκλικής οικονομίας διασφαλίζει ότι θα τεθεί ένα τέλος στο μοντέλο προμήθεια-κατασκευή-διάθεση (Ellen MacArthur Foundation, 2013) που χαρακτηρίζει τα τρέχοντα τουριστικά πρότυπα και τις ισχύουσες τάσεις, προωθώντας την προσέγγιση για «λιγότερη κατανάλωση και διαφοροποιημένη παραγωγή»

ανήκει στον τουριστικό τομέα, όπως για παράδειγμα η βιομηχανία τροφίμων, η κατασκευαστική βιομηχανία ή η κλωστοϋφαντουργία, θα πρέπει να σχεδιαστεί ώστε να επιτρέπει την επισκευή, την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση.

Η αναθεώρηση της τουριστικής αξιακής αλυσίδας, που έχει ως αποτέλεσμα τη συστημική μετάβαση στον κυκλικό τουρισμό, βασίζεται στη στενή συνεργασία μεταξύ όλων των παραγόντων μιας περιοχής, που μοιράζονται τις ίδιες αξίες, ηθικές αρχές και επιχειρηματικά έργα. Προκειμένου ένας προορισμός να είναι ανταγωνιστικός, ο ίδιος ο προορισμός πρέπει να ανταποκρίνεται επαρκώς στις περιβαλλοντικές και κοινωνικές ανάγκες όλων των φορέων του τουρισμού, διασφαλίζοντας την ουσιαστική τους δέσμευση.

Αναμένεται μια συστημική προσέγγιση για τη διαχείριση των προορισμών με επίκεντρο τη δημιουργία μιας κοινής αξίας. Πρέπει να ανοίξουν νέοι δρόμοι για ολοκληρωμένη χάραξη πολιτικής και υιοθέτηση των ιδεών της κυκλικής οικονομίας από τους καταναλωτές και τους παραγωγούς του τουρισμού, πέρα από τον απλό περιορισμό της κατανάλωσης και της σπατάλης πόρων. Η μετεξέλιξη από το εννοιολογικό επίπεδο στην πράξη απαιτεί μια σειρά στρατηγικών, σχεδίων και κανονισμών πολιτικής για μείωση του οικολογικού αποτυπώματος του τουρισμού, ξεκινώντας από την αναθεώρηση των τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών.

Για μια τέτοια μετάβαση, οι διαχειριστές προορισμών πρέπει να ενεργούν προωθώντας και διευκολύνοντας την αλλαγή, καθορίζοντας σαφείς προτεραιότητες και οδικούς χάρτες.

Πρέπει να αναπτυχθούν και να ενθαρρυνθούν η εμπιστοσύνη, η ευαισθητοποίηση και η δέσμευση μεταξύ των τοπικών αρχών, των επιχειρηματιών, των τουριστών και των τοπικών κοινοτήτων για να προχωρήσουμε σε σκέψη και δράση και να δημιουργήσουμε μια πιο κυκλική εμπειρία για όλους τους ενδιαφερόμενους που εμπλέκονται στον κλάδο της φιλοξενίας και του τουρισμού, ώστε ο κυκλικός τουρισμός να αποτελέσει τη νέα κυρίαρχη μορφή τουρισμού και όχι μια αγορά ειδικού ενδιαφέροντος.

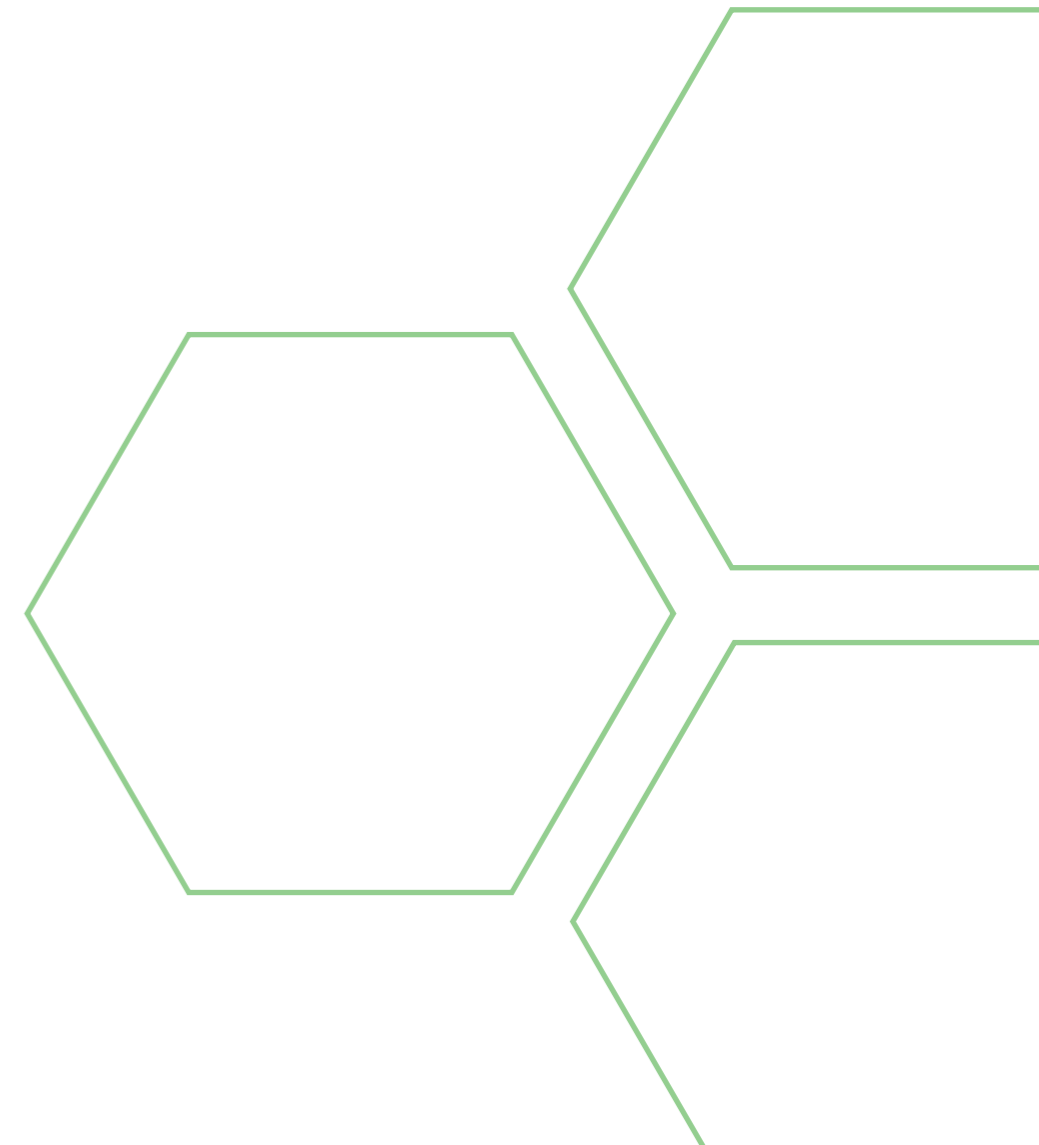
Κάθε βιομηχανική δραστηριότητα που ανήκει στον τουριστικό τομέα, όπως για παράδειγμα η βιομηχανία τροφίμων, η κατασκευαστική βιομηχανία ή η κλωστοϋφαντουργία, θα πρέπει να σχεδιαστεί ώστε να επιτρέπει την επισκευή, την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση.

Πρέπει να αναπτυχθεί και να ενθαρρυνθεί μια συστημική προσέγγιση στη διαχείριση προορισμών, η οποία θα βασίζεται στην εμπιστοσύνη, την ευαισθητοποίηση και τη δέσμευση μεταξύ των τοπικών αρχών, των επιχειρηματιών, των τουριστών και των τοπικών κοινοτήτων.

Οι διαχειριστές προορισμών πρέπει να ενεργούν προωθώντας και διευκολύνοντας την αλλαγή, καθορίζοντας σαφείς προτεραιότητες και οδικούς χάρτες.

Η εμπειρία του **INCIRCLE:**

η αποδοτικότητα των φυσικών
πόρων στο επίκεντρο της
χάραξης τουριστικής πολιτικής

ΤΟ INCIRCLE ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ

Πρόγραμμα χρηματοδότησης:
Πρόγραμμα Interreg MED

Χώρες εταίροι:
Αλβανία, Ιταλία, Ισπανία, Μάλτα, Κύπρος, Ελλάδα

Διάρκεια:
Νοέμβριος 2019 – Ιούνιος 2022 (32 μήνες)

Κύριος στόχος:
ενίσχυση της κυκλικότητας σε ευάλωτους τουριστικούς προορισμούς της Μεσογείου

Ιστότοπος: <https://incircle.interreg-med.eu/>

Πλατφόρμα Γνώσης του INCIRCLE: <https://incircle-kp.eu/>

Δέσμη διάδοσης τεχνογνωσίας του INCIRCLE: <https://www.incircle-kp.eu/replication-toolkit/>

ΒΑΣΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΗΣ:

Βιώσιμη κινητικότητα

Ανάπτυξη βιώσιμων λύσεων μεταφορών και υποστηρικτικών υποδομών και ανάπτυξη τρόπων συστημάτων μαζικής μεταφοράς

Διαχείριση απορριμμάτων

Μείωση της παραγωγής απορριμμάτων στην πηγή, βελτιστοποίηση του διαχωρισμού των απορριμμάτων, μείωση της υγειονομικής ταφής και ανάκτηση υλικών και ενέργειας

Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και ενεργειακή απόδοση

Διαχείριση της ζήτησης ενέργειας και βελτιστοποίηση της χρήσης ενέργειας, διαφοροποίηση των πηγών παροχής ενέργειας και ανάπτυξη συστημάτων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για την αντιμετώπιση της χρήσης ενέργειας ιδιαίτερα σε κτίρια, για φωτισμό, κλιματισμό και θέρμανση, θέρμανση νερού και μαγείρεμα

Διαχείριση υδάτων

Διαχείριση ζήτησης νερού, βελτιστοποίηση χρήσης νερού, διατήρηση και αναγέννηση πηγών υδροδότησης, ανάκτηση λυμάτων και εναλλακτική παραγωγή νερού

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ:

Μείωση: προωθεί μια στροφή απομάκρυνσης από τον υλισμό, προς τη χρήση ανανεώσιμων πόρων, δευτερογενών πρώτων υλών και υποπροϊόντων, τονίζοντας την επαναχρησιμοποίηση, την ανακύκλωση και την ανάκτηση πόρων

Επανεξέταση: πρεσβεύει την υιοθέτηση από τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων ενός νέου τρόπου σκέψης για τις διαδικασίες διαχείρισης πόρων, λαμβάνοντας υπόψη ολόκληρο τον κύκλο ζωής των προϊόντων και των υπηρεσιών.

Καινοτομία: απαιτεί από τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων να καινοτομούν, λαμβάνοντας υπόψη τη χρήση νέων ιδεών ή μεθόδων.

Αναγέννηση: χρειάζεται την υιοθέτηση ενός ολιστικού και συστημικού οράματος για τη διαχείριση των πόρων προκειμένου να διατηρηθούν σε χρήση όσο το δυνατόν περισσότερο

Επαναξιοποίηση: αναφέρεται στην ικανότητα των υπευθύνων λήψης αποφάσεων να διατηρούν την αξία των πόρων και των προϊόντων σε διαφορετικούς οικονομικούς κύκλους.

Το INCIRCLE έχει υποστηρίξει ευάλωτους τουριστικούς προορισμούς της Μεσογείου, όπως τα νησιά και αραιοκατοικημένες περιοχές, προκειμένου να αξιοποιήσουν θετικά τις αυξανόμενες περιβαλλοντικές προκλήσεις που προκαλούνται από τις τουριστικές δραστηριότητες.

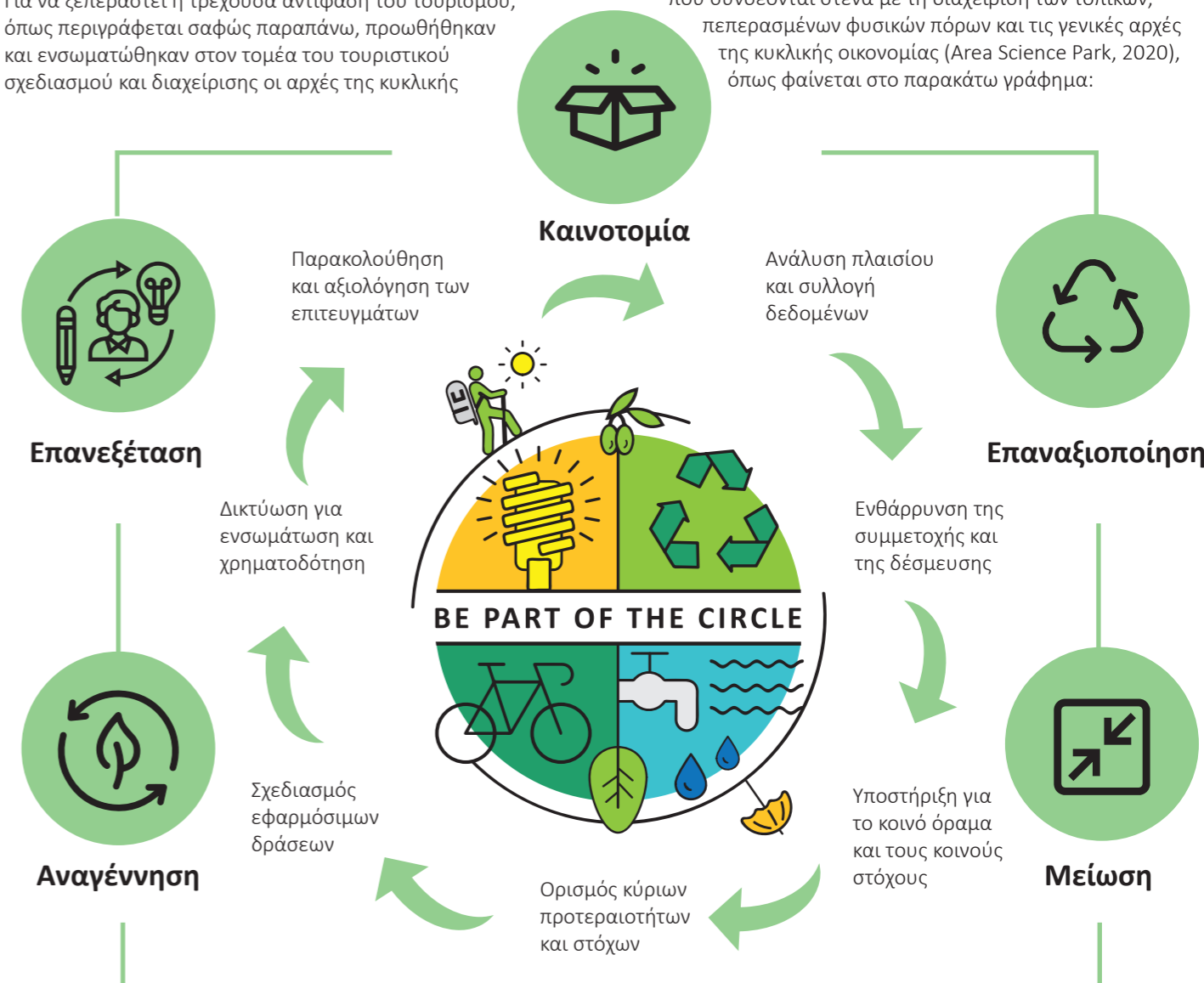
Οι μαζικές εισροές τουριστών σε τόσο μικρές και απομονωμένες περιοχές έχουν προκαλέσει ένα ευρύ φάσμα αρνητικών επιπτώσεων στους προορισμούς όσον αφορά την υπερκατανάλωση και την εξάντληση του τοπικού περιβαλλοντικού κεφαλαίου.

Για να ξεπεραστεί η τρέχουσα αντίφαση του τουρισμού, όπως περιγράφεται σαφώς παραπάνω, προωθήθηκαν και ενσωματώθηκαν στον τομέα του τουριστικού σχεδιασμού και διαχείρισης οι αρχές της κυκλικής

οικονομίας, για τη διατήρηση και αξιοποίηση των φυσικών πόρων, με παράλληλη βελτίωση της ποιότητας ζωής τόσο των κατοίκων όσο και των τουριστών.

Βελτιστοποιήθηκε και εφαρμόστηκε μια μέθοδος για την ενσωμάτωση των κρίσιμων πτυχών βιωσιμότητας και κυκλικότητας στη διαχείριση των προορισμών. Δοκιμάστηκε ένα σύνολο εργαλείων χάραξης πολιτικής που προσφέρει καθοδήγηση και στήριξη στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και λήψης αποφάσεων του Προγράμματος MED για την καθιέρωση μιας αποτελεσματικής διαδικασίας λήψης αποφάσεων, στοχεύοντας στη μείωση του αρνητικού αντίκτυπου του τουρισμού στο περιβαλλοντικό κεφάλαιο των τουριστικών προορισμών, καθώς και στην προστασία των πεπερασμένων φυσικών τους πόρων.

Η μεθοδολογία INCIRCLE βασίζεται σε 7 βασικά βήματα που συνδέονται στενά με τη διαχείριση των τοπικών, πεπερασμένων φυσικών πόρων και τις γενικές αρχές της κυκλικής οικονομίας (Area Science Park, 2020), όπως φαίνεται στο παρακάτω γράφημα:

Απότοκος της δοκιμής των εργαλείων χάραξης πολιτικής INCIRCLE ήταν:

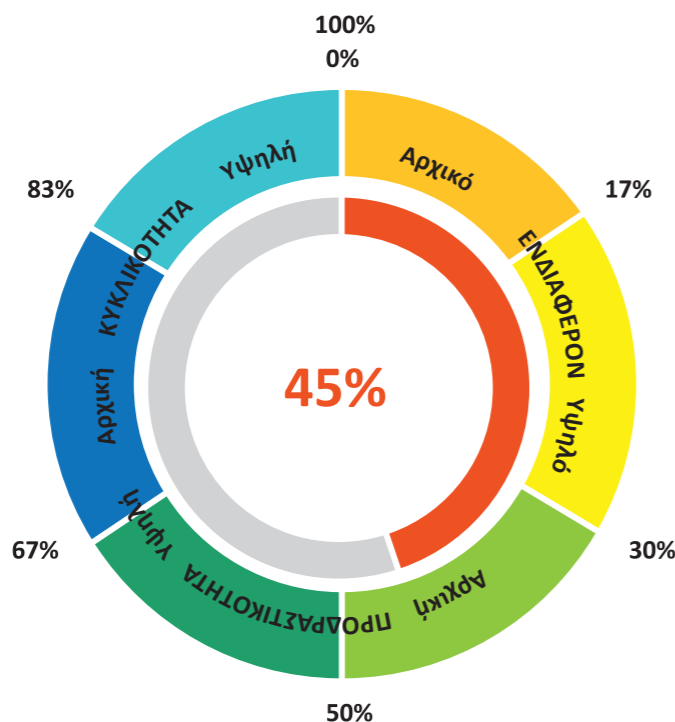
- Η συλλογή της υπάρχουσας γνώσης και των διαθέσιμων πρακτικών της κυκλικής οικονομίας στην [Πλατφόρμα Γνώσης του INCIRCLE](#) για την υποστήριξη προορισμών και τουριστικών φορέων του Προγράμματος MED όσον αφορά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή μέτρων και λύσεων κυκλικής οικονομίας στον τουρισμό.
- Η ανάπτυξη εργαλείων για την αξιολόγηση του υπάρχοντος επιπέδου κυκλικότητας στον τουρισμό στις ενδιαφερόμενες περιοχές και η αντιστοίχισή τους με πρακτικές που αρμόζουν καλύτερα στις ανάγκες τους.
- Η ανάπτυξη 11 ολοκληρωμένων στρατηγικών για τον κυκλικό τουρισμό σε κρατικό και περιφερειακό επίπεδο, που περιλαμβάνει συνολικά 259 μέτρα για τη βελτίωση της χάραξης τουριστικής πολιτικής όσον αφορά την προστασία και την αξιοποίηση των ήδη λιγοστών και πεπερασμένων φυσικών πόρων
- Συμμετοχή πάνω από 300 τοπικών ενδιαφερομένων για την προώθηση συμμετοχικών και συνεργατικών προσεγγίσεων για τον κυκλικό τουρισμό, για την επίτευξη κρίσιμης μάζας που θα οδηγήσει σε μια βιώσιμη και κυκλική ανάπτυξη στη Μεσόγειο.
- Η ανάπτυξη της [εργαλειοθήκης διάδοσης τεχνογνωσίας του INCIRCLE](#) για την υποστήριξη του μετασχηματισμού του τουριστικού τομέα σύμφωνα με τις αρχές της κυκλικής οικονομίας, που διατίθεται

σε όλες τις γλώσσες του Προγράμματος MED.

Όσον αφορά την απόδοση της κυκλικότητας στον τουρισμό, η εμπειρία του INCIRCLE υπογραμμίζει ότι ο δρόμος προς την κυκλικότητα στον τουρισμό είναι ακόμα δύσκολος και μακρύς. Σύμφωνα με την αποκτηθείσα εμπειρία και τα δεδομένα που έχουν συλλεχθεί, οι εταίροι και οι προορισμοί διάδοσης του Προγράμματος MED (συνολικά 16 τουριστικοί προορισμοί) εμπίπτουν στην κατηγορία «Beginning Pro-Activist» (αρχική προδραστικότητα), που σημαίνει ότι οι αρχές της κυκλικής οικονομίας αρχίζουν να ενσωματώνονται επαρκώς στη διαχείριση του προορισμού, αναγνωρίζοντας τον ρόλο της κυκλικής οικονομίας ως μοχλού για την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, καθώς και για την περιβαλλοντική αποκατάσταση και αναγέννηση.

Μέχρι στιγμής έχουν καταβληθεί σημαντικές προσπάθειες, ωστόσο απαιτούνται πρόσθετες για να υποστηριχθεί η ομαλή μετάβαση των εταίρων στην κυκλική οικονομία και η υιοθέτησή της από όλους τους ενδιαφερόμενους και τους φορείς του τουρισμού. Υπάρχουν και άλλες ευκαιρίες για βελτίωση, που παρέχουν τη βάση για μελλοντικές στρατηγικές βιώσιμου και κυκλικού τουρισμού.

INCIRCLE - απόδοση της κυκλικότητας στον τουρισμό

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ BEGINNING-PRO ACTIVIST

Οι αρχές της κυκλικής οικονομίας αρχίζουν να ενσωματώνονται επαρκώς στη διαχείριση του προορισμού.

Η κυκλική οικονομία αναγνωρίζεται ως μοχλός για την οικονομική ανάπτυξη της εκάστοτε περιοχής, καθώς και για την περιβαλλοντική αποκατάσταση και αναγέννηση.

Απαιτούνται πρόσθετες προσπάθειες για να υποστηριχθεί η ομαλή μετάβαση των εταίρων στην κυκλική οικονομία και η υιοθέτησή της από όλους τους ενδιαφερόμενους και τους φορείς του τουρισμού.

ΒΑΣΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Έναρξη δημιουργίας ενός δικτύου συνεργασίας με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς του τουρισμού, εμπλέκοντάς τους στη δική τους διαδικασία λήψης αποφάσεων

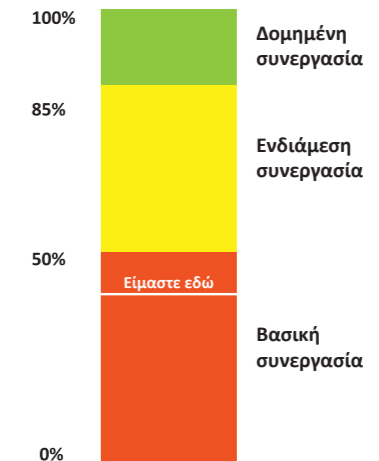
Κοινός στόχος για μείωση των συνολικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων χάρη στα εξής:

- την υιοθέτηση καλύτερων προσεγγίσεων διαχείρισης των απορριμμάτων,
- τη δημιουργία κοινής κυκλικής/βιώσιμης τεχνογνωσίας,
- την ανάπτυξη μιας κατάλληλης φυσικής υποδομής ικανής να υποστηρίξει ένα ολοκληρωμένο σύστημα για την επαρκή διαχείριση ενέργειας, νερού, αποβλήτων και πρώτων υλών

Όπως αποδεικνύει η εμπειρία του έργου INCIRCLE, η επιτυχής ανάπτυξη και αρμόδια αποδοχή των στρατηγικών κυκλικού τουρισμού συμβαδίζει με την ετοιμότητα των περιοχών και των ενδιαφερομένων να εφαρμόζουν τις κοινές αξίες και να συνεργάζονται στενά για τη διατήρησή τους. Η συνεργασία, που αναγνωρίζεται ως ένα πυκνό δίκτυο αλληλεπιδράσεων μεταξύ του τουριστικού προορισμού και της τουριστικής βιομηχανίας (INCIRCLE, Κατευθυντήριες γραμμές για τα εργαλεία κυκλικής οικονομίας στον τομέα του τουρισμού), βρίσκεται στο επίκεντρο της κυκλικής μετάβασης ολόκληρου του τουριστικού τομέα.

Όσον αφορά τα καθιερωμένα δίκτυα συνεργασίας, οι προορισμοί των εταίρων και διάδοσης γνώσης του Προγράμματος MED εμπίπτουν στην «κατηγορία βασικής συνεργασίας», που σημαίνει ότι αυτοί οι τουριστικοί προορισμοί αρχίζουν να «δημιουργούν» ένα δίκτυο συνεργασίας με όλους τους άλλους ενδιαφερόμενους τουριστικούς φορείς (π.χ. τουριστικές βιομηχανίες, κοινότητες, τουρίστες, παρόχους υπηρεσιών, κ.λπ.), για την ανάπτυξη κοινών κυκλικών/βιώσιμων στρατηγικών. Ένα τέτοιο επίπεδο συνεργασίας χαρακτηρίζεται από τον κοινό στόχο της μείωσης των συνολικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων χάρη στην υιοθέτηση καλύτερων προσεγγίσεων διαχείρισης των απορριμμάτων, τη δημιουργία κοινής κυκλικής/βιώσιμης τεχνογνωσίας, καθώς και την ανάπτυξη μιας κατάλληλης φυσικής υποδομής που είναι ικανή να υποστηρίξει ένα ολοκληρωμένο σύστημα για την επαρκή διαχείριση της

Επίπεδο συνεργασίας μεταξύ των ενδιαφερομένων στον τουρισμό για το έργο INCIRCLE

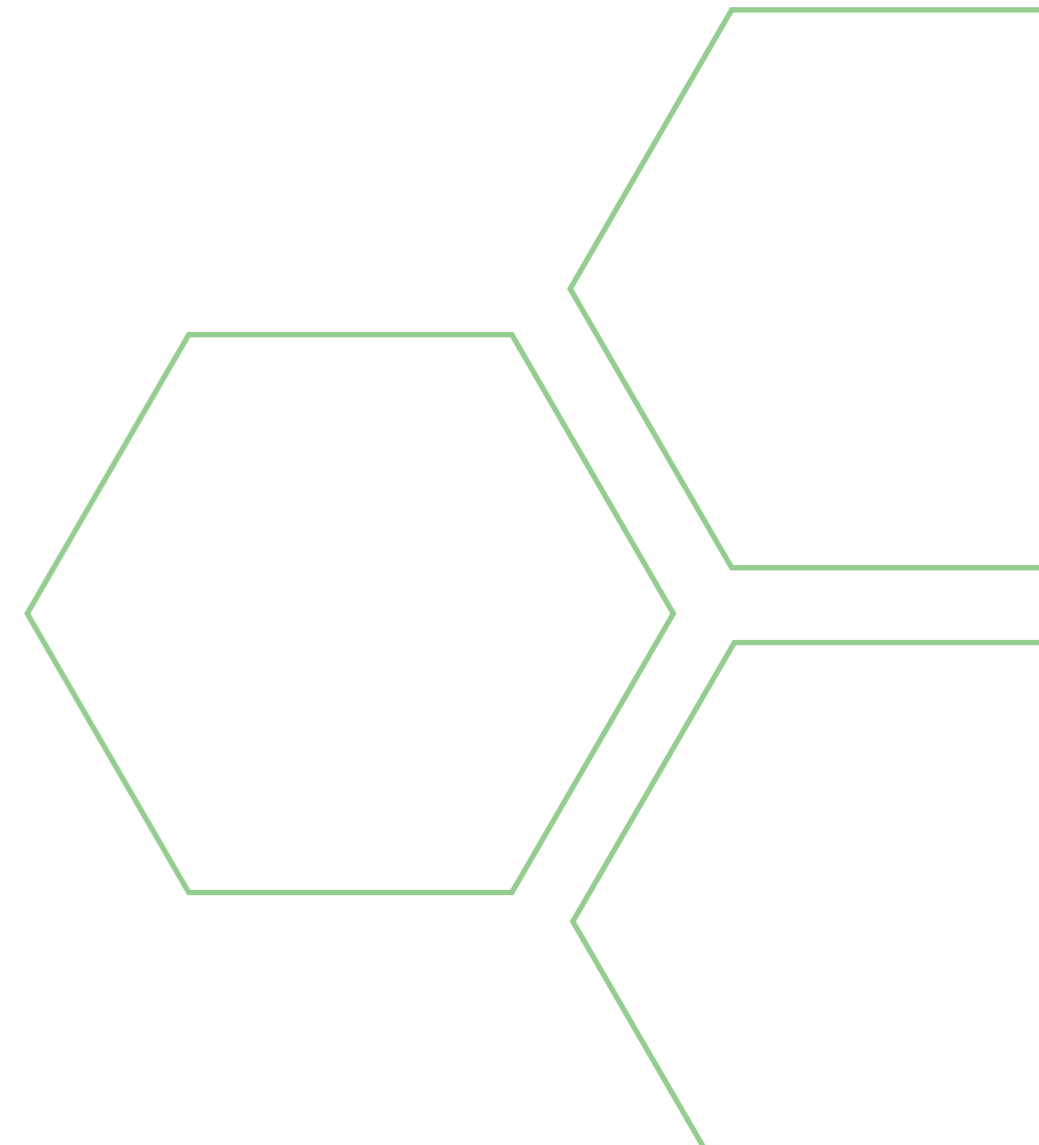

ενέργειας, του νερού, των αποβλήτων και των πρώτων υλών. Χωρίς αυτό το τελευταίο δεν μπορεί να επιτευχθεί πλήρως καμία μορφή πιο δομημένης συνεργασίας.

Η παραπάνω εμπειρία με το INCIRCLE μπορεί, ως ένα βαθμό, να προσφέρει το κλειδί για την καλύτερη κατανόηση των κυκλικών επιδόσεων του κλάδου και σε μεσογειακό επίπεδο, τονίζοντας ξεκάθαρα τα κύρια εμπόδια και τους κινητήριους παράγοντες για τη μεταστροφή στον κυκλικό τουρισμό μαζί με ένα σταθερό σύνολο συστάσεων που πρέπει να εγκριθούν και να υιοθετηθούν από τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων προκειμένου να επέλθει η αλλαγή.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟΥ **INCIRCLE**

**Κυκλικός τουρισμός: πώς να
προχωρήσουμε και να αδράξουμε τη μέρα**

Σ1

Βελτίωση της συλλογής και της παρακολούθησης δεδομένων για πιο αποτελεσματική λήψη αποφάσεων

Ως εγκάρσιος κλάδος, η ανάλυση της τουριστικής απόδοσης απαιτεί τη συλλογή δεδομένων που να καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα τομέων.

Τα αξιόπιστα, τακτικά ενημερωμένα και καλά καθορισμένα δεδομένα είναι ζωτικής σημασίας για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των πιο αποδοτικών πολιτικών και αποτελεσματικών κανόνων. Τα δεδομένα αποτελούν επίσης βασικό στοιχείο για την επίδειξη των πλεονεκτημάτων και της απόδοσης της επένδυσης στα εφαρμοζόμενα μέτρα, καθώς και για την αξιολόγησή τους.

Βασικές ενέργειες για τη συνέχεια:

- Αξιολόγηση του υπάρχοντος επιπέδου απόδοσης τουριστικής κυκλικότητας στην περιοχή σας
[Έλεγχος και χρησιμοποίηση του εργαλείου κυκλικής οικονομίας για τουριστικούς προορισμούς INCIRCLE](#)
- Εισαγωγή κριτηρίων βιωσιμότητας και κυκλικότητας στα εσωτερικά εργαλεία παρακολούθησης των επιδόσεων του τουριστικού τομέα και των περιβαλλοντικών του επιπτώσεων μακροπρόθεσμα
[Έλεγχος και χρησιμοποίηση του εργαλείου κυκλικής οικονομίας για τουριστικούς κλάδους INCIRCLE](#)
- Αύξηση της κάθετης συνεργασίας στους προορισμούς του Προγράμματος MED και υποστήριξη της ανταλλαγής και της συγκριτικής αξιολόγησης μεταξύ διαφορετικών περιοχών του Προγράμματος MED, μέσω της υιοθέτησης και της χρήσης κοινών δεικτών για τον κυκλικό τουρισμό
[Έλεγχος του Συνόλου δεικτών κυκλικής οικονομίας στον τομέα του τουρισμού INCIRCLE](#)
- Υποστήριξη και συμμετοχή πολιτών, τουριστών, ιδιωτικών παραγόντων και ερευνητικών ιδρυμάτων στη συλλογή δεδομένων παρακολούθησης (χρήση ανοιχτών δεδομένων και επιστήμη των πολιτών σε μια προοπτική τετραπλής έλικας)

Σ2

Δημιουργία δομής διακυβέρνησης κυκλικού τουρισμού σε στοχευμένες περιοχές

Ως βασικός μοχλός οικονομικής ανάπτυξης για τις περιοχές, οι αποφάσεις σχετικά με τον τουριστικό τομέα έχουν ευρέως διαδεδομένο αντίκτυπο.

Υπό αυτή την έννοια, για να διασφαλιστεί η μεταστροφή προς μια υπεύθυνη παραγωγή και κατανάλωση στον τουριστικό τομέα που να την αποδέχονται συλλογικά πολίτες, επιχειρήσεις και φορείς, είναι απαραίτητο να καθιερωθούν βέλτιστες συνεργατικές διαδικασίες για την ενσωμάτωση της πολλαπλότητας των οραμάτων και των αναγκών. Για να είναι γόνιμη, αυτή η διαδικασία πρέπει να εξεταστεί σε μακροπρόθεσμη/μόνιμη προοπτική. Οι προτάσεις που προκύπτουν από τέτοιες διαδικασίες πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη για εφαρμογή, και οι δεσμεύσεις των δημόσιων αρχών έναντι των ενδιαφερομένων δεν μπορούν να παραβλέπονται ή να μην γίνονται σεβαστές.

Βασικές ενέργειες για τη συνέχεια:

- Εφαρμογή μεθόδων συνανάπτυξης στη διακυβέρνηση του προορισμού, που να εξηγούν με σαφήνεια το πεδίο εφαρμογής και τα όρια της συμμετοχικής προσέγγισης και να τηρούν τις συμφωνίες που θα συναφθούν σε αυτή τη διαδικασία
[Έλεγχος της Έκθεσης ανάπτυξης ικανοτήτων INCIRCLE](#)
- Εφαρμογή και προώθηση μιας συμμετοχικής προσέγγισης με μακροπρόθεσμη προοπτική, με δημιουργία μόνιμων συμβουλίων ενδιαφερομένων και προσαρμογή της μορφής στο τοπικό πλαίσιο.
- Ενσωμάτωση της συμμετοχικής προσέγγισης στον σχεδιασμό του προορισμού καθώς και στην τακτική αξιολόγηση και αναθεώρηση των υφιστάμενων στρατηγικών.

Σ3

Ανάπτυξη μιας παρέμβασης 360 μοιρών για καθοδήγηση της μετάβασης

Οι πολλαπλές και αλληλένδετες διαστάσεις που συσχετίζονται με τον κυκλικό τουρισμό απαιτούν ολιστική προσέγγιση και παγκόσμια συντονισμένη παρέμβαση για την αντιμετώπιση των σημερινών και των μελλοντικών προκλήσεων.

Για να εξασφαλιστεί η επίτευξη απτών αποτελεσμάτων, είναι απαραίτητο να αναπτυχθεί και να συμπληρωθεί ένα σύνολο μέτρων και εργαλείων πολιτικής, ικανών να καθοδηγήσουν όλους τους φορείς του τουρισμού στη μετάβαση προς τον κυκλικό τουρισμό. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, η δύναμη των δημοσίων αρχών σε ρυθμιστικό, οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο καλείται να υποστηρίξει τη αλλαγή, σε επίπεδο συμπεριφοράς και κοινωνίας, προς τη βιωσιμότητα και την κυκλικότητα στον τουρισμό με γνώμονα την αρχή της διαχείρισης της ζήτησης, μέσω των ακόλουθων εργαλείων πολιτικής:

Βασικές ενέργειες για τη συνέχεια:

- **Κανονιστικά και νομικά μέσα:** (συν)σχεδίαση και εφαρμογή των κανόνων και των προτύπων με στόχο την επέλευση αλλαγών στην παραγωγική και καταναλωτική συμπεριφορά. Αυτά τα εργαλεία ενδέχεται να αφορούν τον αυστηρότερο έλεγχο στη χρήση των πόρων, τον χωροταξικό σχεδιασμό, την προώθηση κυκλικών λύσεων ή/και περιορισμούς, όπως:
 - Εφαρμογή πράσινης φορολογικής μεταρρύθμισης.
 - Υιοθέτηση αναγνωρισμένων βιώσιμων ή/και κυκλικών κριτηρίων για τον προγραμματισμό δημόσιων εκδηλώσεων.
 - Ρύθμιση κινητικότητας για ενοικιαζόμενα αυτοκίνητα.
 - Υποχρεωτική εισαγωγή χωριστής διάθεσης απορριμμάτων από τις τουριστικές επιχειρήσεις και γενικότερα σε όλους τους κλάδους της οικονομίας, ώστε να είναι δυνατή η χωριστή αποκομιδή από την τοπική αυτοδιοίκηση.
- **Οικονομικά και δημοσιονομικά μέσα:** ανάπτυξη εργαλείων κινήτρων και αντικινήτρων που καθιστούν ορισμένες συμπεριφορές ή πρακτικές περισσότερο ή λιγότερο ελκυστικές οικονομικά, με επιβράβευση ή τιμωρία τόσο των οικονομικών δραστηριοτήτων όσο και της δημόσιας ζήτησης (π.χ. Δημοσιονομικά κίνητρα που θα μπορούσαν να στηρίξουν τη βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή, υποστήριξη της βελτιστοποίησης και αποδοτικότητας των πόρων που αφορούν τουριστικές υποδομές/υπηρεσίες, και υιοθέτηση και εγκατάσταση νέων τεχνολογιών, κ.λπ.), όπως:
 - Θέσπιση προγραμμάτων στήριξης για την εγκατάσταση συστημάτων επεξεργασίας ακάθαρτων υδάτων/βοηθολυμάτων στον τουριστικό τομέα.
 - Παροχή δημόσιων επιχορηγήσεων για τη βελτίωση των στόχων ανακύκλωσης των μη βιομηχανικών απορριμμάτων συσκευασίας.
 - Παροχή δημόσιων επιχορηγήσεων για νέες λύσεις ενεργητικής και ήπιας κινητικότητας με εστίαση σε προγράμματα συνεπιβατισμού.
- **Θέσπιση προγραμμάτων στήριξης για την ανάπτυξη εγκαταστάσεων αποθεματοποίησης ενέργειας σε συνδυασμό με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας εντός τουριστικών εγκαταστάσεων.**
- **Εκπαιδευτικά και μη δεσμευτικά μέσα:** εφαρμογή εργαλείων που διευκολύνουν τις επιλογές και τις ενέργειες κατόπιν ενημέρωσης, μέσω της κοινωνικής αυτορρύθμισης και της μεταφοράς γνώσης, της ενημέρωσης και της ευαισθητοποίησης (π.χ. συστήματα καθοδήγησης και πιστοποίησης που επιτρέπουν στα ενδιαφερόμενα μέρη να συμμορφώνονται με τις προσεγγίσεις και τις αρχές βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής, εκστρατείες ευαισθητοποίησης, ανάπτυξη ικανοτήτων για τουριστικούς φορείς), όπως:
 - Εφαρμογή σημάτων ποιότητας και πράσινων πιστοποιήσεων για βελτίωση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τη διαχείριση του νερού στον τουριστικό τομέα.
 - Διοργάνωση ετήσιων εκστρατειών ευαισθητοποίησης «Let's do It» (Ας το κάνουμε) που προωθούν περιβαλλοντικά υπεύθυνες συμπεριφορές για τη μείωση, την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση απορριμμάτων.
 - Εισαγωγή μέτρων ευαισθητοποίησης των πολιτών για την αύξηση της γνώσης σχετικά με τους τρόπους ενεργητικής κινητικότητας και τα ηλεκτρικά οχήματα, καθώς και για τα οφέλη τους προκειμένου να ενθαρρυνθεί η ευρύτερη χρήση ηλεκτρικών οχημάτων.
 - Οργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για θέματα πρόληψης, χωριστής αποκομιδής και εκμετάλλευσης των απορριμμάτων στις επιχειρήσεις του τουριστικού κλάδου.
 - Θεσμοθέτηση τεχνικής υποστήριξης των τουριστικών εγκαταστάσεων προκειμένου να αναλάβουν/σχεδιάσουν πρωτοβουλίες βελτιστοποίησης της διαχείρισης ενέργειας.

Σ4

Δίνοντας το καλό παράδειγμα

Για να διασφαλιστεί ότι όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη θα αποδεχτούν την αλλαγή παραδείγματος και πρακτικών που προωθούνται από τις δημόσιες αρχές, πρέπει να είναι οι πρώτοι που θα συμμετέχουν ενεργά σε ό,τι προωθούν και ως εκ τούτου να δίνουν το καλό παράδειγμα.

Ως αναπόφευκτο κομμάτι της δημόσιας δράσης, η αγορά υπηρεσιών και αγαθών είναι ένα ιδανικό πεδίο για προώθηση της αλλαγής και την επίδειξη βέλτιστων πρακτικών.

Προκειμένου να αποτιμηθεί η δυνατότητα των δημοσίων συμβάσεων να επιφέρουν αλλαγή προς την κυκλικότητα, είναι σημαντικό να βελτιωθεί το επίπεδο γνώσεων των υπηρεσιών που είναι επιφορτισμένες με την προκήρυξη διαγωνισμών, την παροχή εκπαίδευσης, τη βοήθεια με συλλογικές προσεγγίσεις, τη γραπτή υποστήριξη ή ανταπόκριση σε προσκλήσεις υποβολής προσφορών, και τα εργαλεία ανταλλαγής εμπειριών και λύσεων για την καλύτερη σύνταξη δημοσίων συμβάσεων με στόχο την υποστήριξη της κυκλικότητας σε όλη την τουριστική αλυσίδα. Ταυτόχρονα, η προσέγγιση και οι επιπτώσεις των δημοσίων συμβάσεων δεν θα καταστούν ποτέ βιώσιμες εάν δεν ανταποκρίνονται σε κάποιο κοινωνικό αίτημα. Υπό αυτή την έννοια, οι δημόσιες συμβάσεις ενισχύουν/μοχλεύουν τον ρόλο των καταναλωτών και των ιδιωτών ενδιαφερομένων ως φορέων της αλλαγής.

Βασικές ενέργειες για τη συνέχεια:

- Υλοποίηση πιλοτικών δράσεων και έργων για την υποστήριξη της βελτιστοποίησης των δημόσιων τουριστικών υποδομών και υπηρεσιών υπό το πρίσμα της κυκλικής οικονομίας.
- Μείωση της γραφειοκρατίας και αναθεώρηση των κανονισμών για υποστήριξη της αξιοποίησης των πόρων και της επαναχρησιμοποίησής τους, ξεκινώντας από τον ίδιο τον θεσμό.
- Ανάπτυξη και συμμόρφωση με τους κανόνες και τα κριτήρια για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις. Οι δημόσιες συμβάσεις αποτελούν τον κεντρικό μοχλό για την αλλαγή, καθώς μπορούν να χρηματοδοτήσουν τον μετασχηματισμό, εξυπηρετώντας παράλληλα την εδραίωση ενάρετων τάσεων.
- Υποστήριξη της αναθεώρησης των ευρωπαϊκών κανονισμών, ιδίως εκείνων που αφορούν τις δημόσιες συμβάσεις, καθώς απαγορεύουν την ευνοϊκή μεταχείριση των τοπικών προμηθειών στο όνομα του ελεύθερου ανταγωνισμού και έχουν ως καταστροφικό αποτέλεσμα να παρεμποδίζουν τη δημοσίευση προσκλήσεων για την υποβολή προσφορών που ευνοούν τοπικά και κυκλικά μοντέλα. Θα πρέπει να αναπτυχθεί και να υποστηριχθεί η συνηγορία για την αλλαγή αυτών των περιορισμών, ιδίως από τις περιφερειακές και εθνικές αρχές σε επίπεδο ΕΕ.
- Εφαρμογή κυκλικών στρατηγικών στη λειτουργία του θεσμού, στη διαχείριση των εγκαταστάσεων και των υπηρεσιών του.

Σ1

- Αξιολόγηση του υπάρχοντος επιπέδου απόδοσης τουριστικής κυκλικότητας στην περιοχή σας
- Εισαγωγή κριτηρίων βιωσιμότητας και κυκλικότητας στα εσωτερικά εργαλεία παρακολούθησης των επιδόσεων του τουριστικού τομέα και των περιβαλλοντικών του επιπτώσεων μακροπρόθεσμα
- Αύξηση της κάθετης συνεργασίας στους προορισμούς του Προγράμματος MED και υποστήριξη της ανταλλαγής και της συγκριτικής αξιολόγησης μεταξύ διαφορετικών περιοχών του Προγράμματος MED, μέσω της υιοθέτησης και της χρήσης κοινών δεικτών για τον κυκλικό τουρισμό
- Υποστήριξη και συμμετοχή πολιτών, τουριστών, ιδιωτικών παραγόντων και ερευνητικών ιδρυμάτων στη συλλογή δεδομένων παρακολούθησης (χρήση ανοιχτών δεδομένων και επιστήμη των πολιτών σε μια προοπτική τετραπλής έλικας)

Βελτίωση της συλλογής και της παρακολούθησης δεδομένων για πιο αποτελεσματική λήψη αποφάσεων

Σ2

- Εφαρμογή μεθόδων συνανάπτυξης στη διακυβέρνηση του προορισμού, που να εξηγούν με σαφήνεια το πεδίο εφαρμογής και τα όρια της συμμετοχικής προσέγγισης και να τηρούν τις συμφωνίες που θα συναφθούν σε αυτή τη διαδικασία
- Εφαρμογή και προώθηση μιας συμμετοχικής προσέγγισης με μακροπρόθεσμη προοπτική, με δημιουργία μόνιμων συμβουλίων ενδιαφερομένων και προσαρμογή της μορφής στο τοπικό πλαίσιο
- Ενσωμάτωση της συμμετοχικής προσέγγισης στον σχεδιασμό του προορισμού καθώς και στην τακτική αξιολόγηση και αναθεώρηση των υφιστάμενων στρατηγικών

Δημιουργία δομής διακυβέρνησης κυκλικού τουρισμού σε στοχευμένες περιοχές

Δίνοντας το καλό παράδειγμα

Σ4

- Υλοποίηση πιλοτικών δράσεων και έργων για την υποστήριξη της βελτιστοποίησης των δημόσιων τουριστικών υποδομών και υπηρεσιών υπό το πρίσμα της κυκλικής οικονομίας.
- Ανάπτυξη και συμμόρφωση με τους κανόνες και τα κριτήρια για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις. Οι δημόσιες συμβάσεις αποτελούν τον κεντρικό μοχλό για την αλλαγή, καθώς μπορούν να χρηματοδοτήσουν τον μετασχηματισμό, εξυπηρετώντας παράλληλα την εδραίωση ενάρετων τάσεων.
- Εφαρμογή κυκλικών στρατηγικών στη λειτουργία του θεσμού, στη διαχείριση των εγκαταστάσεων και των υπηρεσιών του.
- Μείωση της γραφειοκρατίας και αναθεώρηση των κανονισμών για υποστήριξη της αξιοποίησης των πόρων και της επαναχρησιμοποίησής τους, ξεκινώντας από τον ίδιο τον θεσμό.
- Υποστήριξη της αναθεώρησης των ευρωπαϊκών κανονισμών, ιδίως εκείνων που αφορούν τις δημόσιες συμβάσεις, καθώς απαγορεύουν την ευνοϊκή μεταχείριση των τοπικών προμηθειών στο όνομα του ελεύθερου ανταγωνισμού και έχουν ως καταστροφικό αποτέλεσμα να παρεμποδίζουν τη δημοσίευση προσκλήσεων για την υποβολή προσφορών που ευνοούν τοπικά και κυκλικά μοντέλα. Θα πρέπει να αναπτυχθεί και να υποστηριχθεί η συνηγορία για την αλλαγή αυτών των περιορισμών, ιδίως από τις περιφερειακές και εθνικές αρχές σε επίπεδο ΕΕ.

Ανάπτυξη μιας παρέμβασης 360 μοιρών για καθοδήγηση της μετάβασης

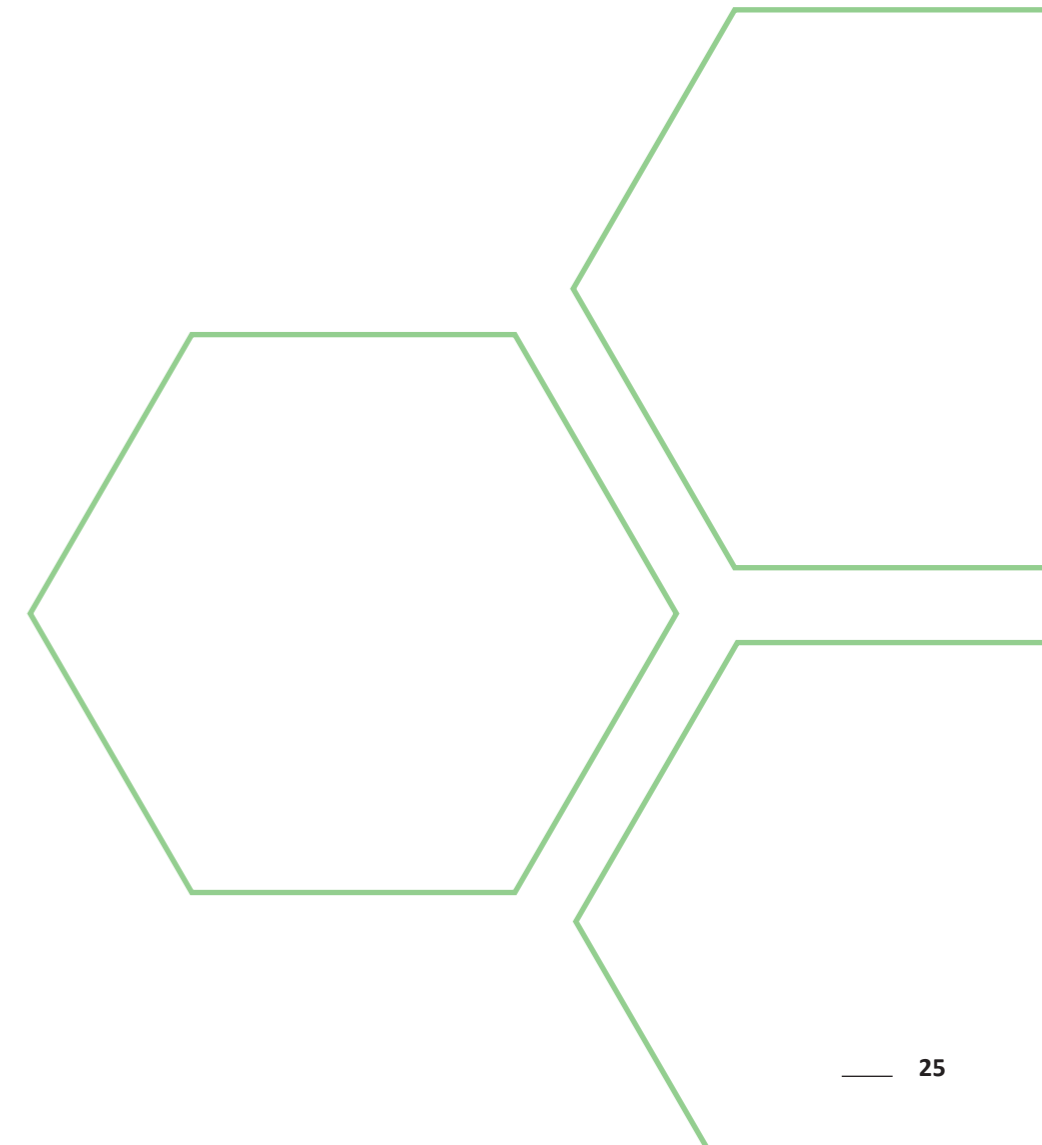

Σ3

- Κανονιστικά και νομικά μέσα: (συν)σχεδίαση και εφαρμογή των κανόνων και των προτύπων με στόχο την επέλευση αλλαγών στην παραγωγική και καταναλωτική συμπεριφορά. Αυτά τα εργαλεία ενδέχεται να αφορούν τον αυστηρότερο έλεγχο στη χρήση των πόρων, τον χωροταξικό σχεδιασμό, την προώθηση κυκλικών λύσεων ή/και περιορισμούς
- Οικονομικά και δημοσιονομικά μέσα: ανάπτυξη εργαλείων κινήτρων και αντικινήτρων που καθιστούν ορισμένες συμπεριφορές ή πρακτικές περισσότερο ή λιγότερο ελκυστικές οικονομικά, με επιβράβευση ή τιμωρία τόσο των οικονομικών δραστηριοτήτων όσο και της δημόσιας ζήτησης
- Εκπαιδευτικά και μη δεσμευτικά μέσα: εφαρμογή εργαλείων που διευκολύνουν τις επιλογές και τις ενέργειες κατόπιν ενημέρωσης, μέσω της κοινωνικής αυτορρύθμισης και της μεταφοράς γνώσης, της ενημέρωσης και της ευαισθητοποίησης (π.χ. συστήματα καθοδήγησης και πιστοποίησης που επιτρέπουν στα ενδιαφερόμενα μέρη να συμμορφώνονται με τις προσεγγίσεις και τις αρχές βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής, εκστρατείες ευαισθητοποίησης, ανάπτυξη ικανοτήτων για τουριστικούς φορείς)

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟΥ **INCIRCLE**

για την κυκλικότητα στον τουρισμό

Τα αναπτυγμένα και δοκιμασμένα εργαλεία πολιτικής είναι διαθέσιμα στην [πλατφόρμα γνώσης του INCIRCLE](#).

Η ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ ΔΙΑΔΟΣΗΣ ΤΕΧΝΟΓΝΩΣΙΑΣ ΤΟΥ INCIRCLE

Η [εργαλειοθήκη διάδοσης τεχνογνωσίας του INCIRCLE](#) υποστηρίζει τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων για τη μετάβαση προς έναν μεσογειακό τουρισμό που είναι πιο βιώσιμος και κυκλικός. Περιλαμβάνει μια σειρά χρήσιμων εργαλείων:

- **Εργαλειοθήκη επιχειρησιακού μοντέλου**, που παρέχει ένα πλαίσιο για την ενσωμάτωση των κρίσιμων πτυχών της βιωσιμότητας και της κυκλικότητας σε όλες τις φάσεις χάραξης πολιτικής, με στόχο την καθοδήγηση της ανάπτυξης ολοκληρωμένων περιφερειακών και εθνικών στρατηγικών που οδηγούν σε έναν πιο κυκλικό τουρισμό.
- **Εργαλειοθήκη συμμετοχικής διαδικασίας**, που παρέχει πληροφορίες και υποδείξεις για τη δημιουργία διεπιστημονικών ομάδων εργασίας, οι οποίες αποτελούνται από οργανισμούς και άτομα που εμπλέκονται σε και ενδιαφέρονται για όλες τις πτυχές του τουρισμού.
- **Εργαλειοθήκη αξιολόγησης στρατηγικής**, που παρέχει το πλαίσιο για να αξιολογηθεί κατά πόσο οι στρατηγικές ανταποκρίνονται στις κυκλικές αρχές που ορίζονται στο επιχειρησιακό μοντέλο INCIRCLE.
- **Σύνολο δεικτών κυκλικής οικονομίας στον τομέα του τουρισμού**, που παρέχει ένα σύνολο δεικτών διαχείρισης και παρακολούθησης για την αξιολόγηση των επιπτώσεων του τουρισμού τόσο σε επίπεδο προορισμού όσο και σε επίπεδο τουριστικής βιομηχανίας από την άποψη της κυκλικής οικονομίας.
- **Σύνοψη των στρατηγικών του INCIRCLE**, που παρέχει κύρια ευρήματα και συμπεράσματα από στρατηγικές κυκλικού τουρισμού που έχουν αναπτύξει οι εταίροι (Αλβανία, Βαλεαρίδες Νήσοι, Κρήτη, Κύπρος και Μάλτα).

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ INCIRCLE

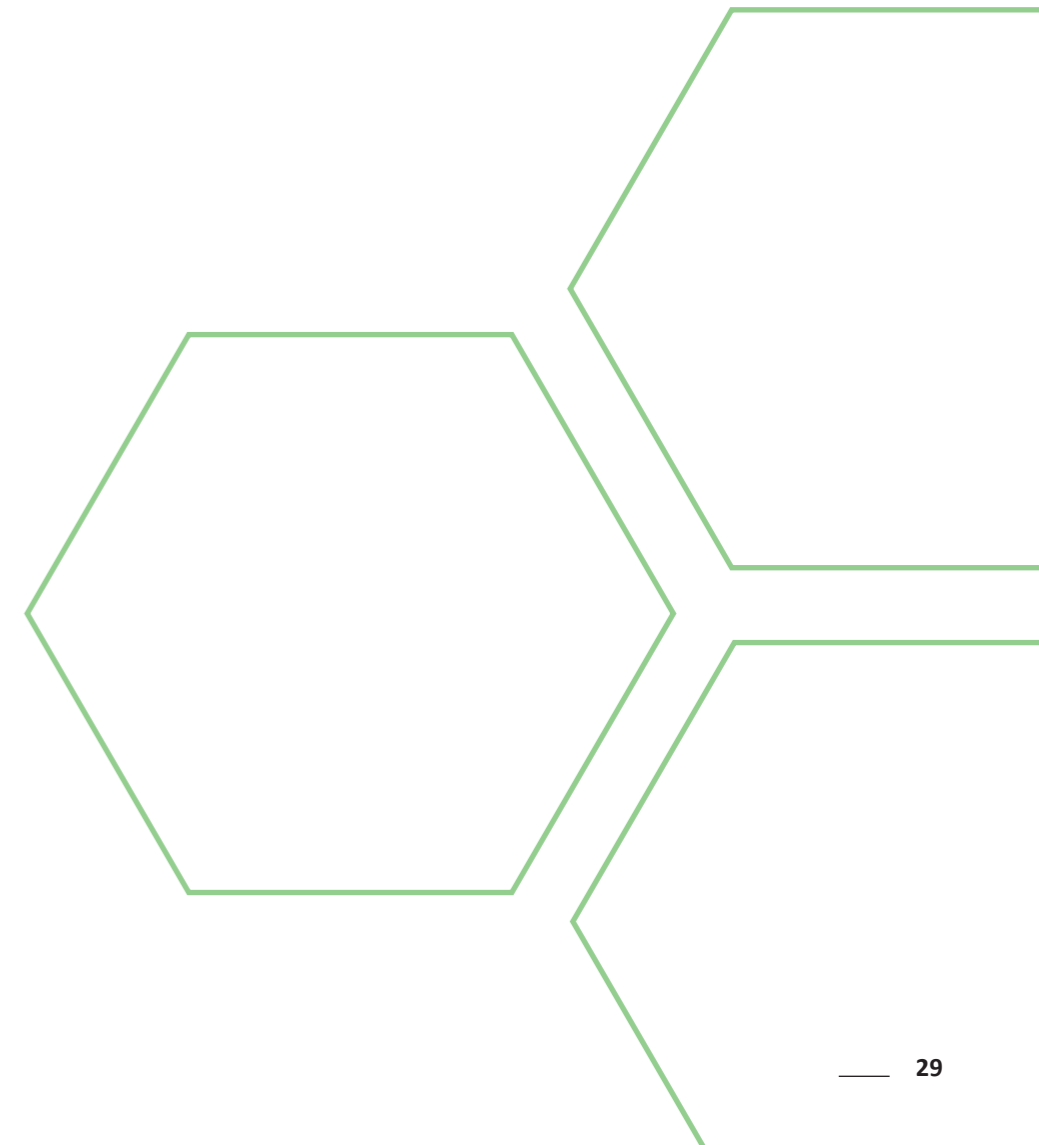

Μέχρι το τέλος του έργου, θα αναπτυχθούν δύο εργαλεία αυτοαξιολόγησης του κυκλικού τουρισμού και θα διατεθούν στην [πλατφόρμα γνώσης του έργου](#), ώστε οι υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων και οι επιχειρηματίες του τουρισμού να αυτοαξιολογήσουν τη βιωσιμότητα και την κυκλικότητα των επιδόσεών τους με στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητας, της ανθεκτικότητας και των δεξιοτήτων δικτύωσης των μεσογειακών προορισμών στο σύνολό τους.

INCIRCLE

POLICY BRIEF

Testimonials

AREA Science Park, Italywww.areasciencepark.it

INCIRCLE proved to Italian destination managers that resource-consuming tourism paradigms and practices can be given up, giving way to the establishment of a new trade-off between the increase of tourism-related profits and the preservation of natural resources. Area Science Park supported project partners and replicating organisations in applying and implementing circular economy principles - such as the efficiency of resources, their recovery, reuse, redevelopment, valorisation and regeneration - into tourism strategies, thus guaranteeing the economic, environmental and social sustainability of the tourism sector in the Mediterranean in the years to come.

MEDCITIES, Spainmedcities.or

During the INCIRCLE project, we have seen how the actors of the tourist sector came together with a common aim of making efforts and increasing together the sustainability of the tourism in different territories. We have perceived the change of paradigm and mentality, embracing the circular and sustainability concept as a must and no longer a possibility. In our opinion, the project has planted a seed and facilitated its partner and replicating territories to continue working towards this aim, both in the long term (with the strategy) and by implementing tangible solutions (tailor-made activities and pilots).

CIVINET Greece-Cyprus, Greececivitas.eu/civinet/civinet-greece-cyprus

The INCIRCLE project had an added value to the existing activity of the CIVINET Network which specialises in the field of sustainable mobility with a focus on the insular, coastal and tourist areas. At the same time, the project contributed to the broadening of the Network's thematic scope and the services it can offer to its members towards climate-neutral and smart cities. Equally important is the fact that it matured its cooperation with four of its members (Rethymno, Larnaca, Crete and Attica), and brought it closer to other areas of the Mediterranean, outside the field of its activity.

Larnaca - Famagusta District Development Agency, Cypruswww.anetel.com

The next decade is critical for a successful transition to circular economy, resource efficiency and green growth. With the INCIRCLE project we had the opportunity to draft a national Circular Strategy and to play a catalytic role in enabling and accelerating the transition of the Cyprus economy to a circular and green economy by involving all key stakeholders and enhance the multilevel development of circularity in Cyprus.

Albanian Institute of Transport, Albaniawww.ital.gov.al

The INCIRCLE project was among the firsts that brought Circular Economy to the attention of Albanian policymakers and stakeholders. As an institution operating in transport, one of top producers of greenhouse gas emissions, it was important to be part of an initiative that is driven by the purpose of using our Earth's resources more efficiently and productively. With tourism being a wide-ranging industry, the tools developed by the INCIRCLE project will come to help not only to the tourism sector, but to all the industries that it incorporates.

Energy and Water Agency, Maltawww.energywateragency.gov.mt

The Energy and Water Agency, throughout the duration of the INCIRCLE project has worked towards the formation of a comprehensive Circular Tourism Strategy for the Maltese Islands. The strategy has focused on addressing important environmental topics that are relevant for our islands. The result of extensive stakeholder involvement from the tourism, water, energy, waste and mobility sectors, has helped create a robust, valuable strategy, having the potential for a sufficient impact on the sustainability and circularity of the tourism sector! Additionally, the Energy and Water Agency, was responsible for the creation of a Strategy Evaluation Framework with the scope of assessing how circular a strategy is, which can be used by any territory!

Region of Crete - Directorate of Environment and Spatial Planning, Greecewww.crete.gov.gr

As the Region of Crete our goal through INCIRCLE program is to reach a sustainable development, in the context of 3 key factors:

- a) Carbon emission relief: Avoid CO₂ or CH₄ (GHG) emissions using RES and energy integration techniques.
- b) Decentralization: To minimize the carbon footprint, most water and energy systems need to be localized and decentralized.
- c) Digitization: Decentralized units and efficient integration require advanced control methods and can only be viable through digitalization.

This leads to improved environmental conditions for everybody in Crete, the citizens and the tourists, because the nature stays intact

Municipality of Himara, Albaniahimara.gov.al

As one of the foundations of sustainable development, circular economy is getting more and more importance and relevance in our today's world. Bringing together the need for rapid development and the responsibilities that comes with that, will determine the path for future generations. As a cornerstone of these ideas stands INCIRCLE project and the benefits that it brought to Himara community. Each of us can help to put together it's part of the puzzle and thus be part of the circle.

Municipality of Palma, Spainwww.palma.cat

Even the project has been developed in the middle of a pandemic, this last has served to impulse the awareness of circularity and to increase the desire of being engage in it. The increasing number of activities/businesses willing to take part of circularity throughout the project has been a motivation for the City Council. Although the barriers we found within the City Council at administrative level, we keep on going and we were awarded with a single use plastic reduction (more than 482.000 half a litter bottles in 10 months). This is going to be a revolution in the water consumption paradigm in our city. Causing a tap water consumption increase and a reduction of single use plastic bottles generation.

Agency for Tourism of the Balearic Islands, Spainwww.caib.es

The Balearic Islands aim at becoming a circular tourism world leader offering the best tourism experience possible while improving the Balearics quality of life. The INCIRCLE project amplified the current Government partnership with its public and private stakeholders to design, plan and implement a circular tourism strategy, including a comprehensive design of pioneering alternative solutions over the entire life cycle of products and adoption of closing-the-loop production and consumption patterns within the entire tourism economy.

Municipality of Larnaca, Cypruswww.larnaka.org.cy

INCIRCLE, was a very rewarding experience for the Larnaka Municipality local team, especially because it gave us the opportunity to continue working on the implementation of projects on sustainability, as part of the official SUMP strategy. Given the low circularity in our region, INCIRCLE helped us raise awareness in our community around the concept of circular economy, and involve relevant key stakeholders in designing our local circular tourism strategies. We will continue working on developing additional circular tourism applications in the city of Larnaka, while making sure to capitalise on the expertise and experience we have developed in this project, together with our partners. The CYCLE LARNAKA is a great and green way to explore the city with a bicycle, materialised through INCIRCLE.

Ministry for Gozo, Maltamgoz.gov.mt

Gozo, being a small island with double insularity has an economy which depends heavily on tourism. Since natural resources are limited, it is important that the concept of circular tourism is given priority and adopted by the local tourism sector so that our finite natural resources are not depleted. Throughout the INCIRCLE project we showed the importance of circular tourism to the main tourism stakeholders in the Maltese islands. This was further highlighted through our local demonstrator project which was the construction of a water reservoir for the collection of rainwater runoff.

Institute Scuola Superiore Sant' Anna (SSSA), Italywww.santannapisa.it

Participation in the INCIRCLE project has meant a lot for SSSA, from multiple points of view. Firstly, it allowed SSSA researchers to increase their know-how regarding main circular challenges in the tourism sector: circular economy still represents a highly unexplored topic, even if fundamental for making real the achievement of sustainable development by tourism. Secondly, working on this project enabled SSSA to fully understand the importance of peculiarities of each context with its characteristics when there is the will to assess circularity. ast, but not least, participation in this project has led SSSA to work with enthusiastic partners having the desire to initiate a positive change in a key sector such as the tourism one.

Municipality of Rethymno, Greecewww.rethymno.gr

For Rethymno Municipality, INCIRCLE was a chance to introduce Circular Economy concept in local community empowering the knowledge of decision and policy makers and raising awareness of citizens and tourists. Rethymno's demonstrators which are easily replicable proved the feasibility to incorporate Circular Economy solutions in the citizens' daily lifestyle and in the touristic sector. Renewable Energy Sources can be the solution for Green Energy production for e-mobility.

Regional Unit of Attica Islands - Region of Attica, Greecewww.patt.gov.gr

The INCIRCLE Project had a great impact on the Region of Attica and the Regional Unit of the Islands, in particular. Circular tourism strategy is a great tool for the increase of viability and attractiveness of Attica's islands, the maintenance of the quality and availability of natural resources, and the improvement of the quality of life for the residents and the visitors. The cooperation and the exchange of know – how with the executives of Medcities and CIVINET, our technical partner, was smooth and fruitful. As a result, the executives of the Region of Attica gained further insights of the current situation and the specific needs of each one of the islands of Attica. The greatest contribution of the program is the increase of environmental awareness of professionals, residents and visitors of the Attica's islands and the network that is formed between the Region of Attica and the stakeholders that took part.

Split - Dalmatia County Tourist Board, Croatiawww.dalmatia.hr

During the process of being a part of INCIRCLE project our territory gained a lot. Different sectors started to communicate, share ideas, we learnt how to properly contribute to community. Different ideas were implemented, we achieved a high level of collaboration among stakeholders, became a recognized as territory that cares about cultural heritage, local habitants, natural beauties, and invest in our environment. We will continue our efforts in transition towards more circular destination but will always invest in human capital as well. This was such important experience for us.

Delta de l' Ebre National Park, Spainparcsnaturals.gencat.cat/ca/xarxa-de-parcs/delta-ebre/inici

Participating in the INCIRCLE project has been a very challenging but enriching learning experience. First, because the good results of the evaluation of the degree of circularity into the destination reinforces the bet of the Ebro Delta towards sustainability in tourism sector. Secondly, we highlight the broad participation of stakeholders within the working groups, despite COVID19 constraints. Particularly, sustainable mobility issues, mainly focus on cycling proposals are some of the main results from the project, to be developed for the years on. All this outcomes and benchmarks wouldn't be also possible without the support and knowledge shared with the Albanian Institute of Transport, Medcities, Schola Santa Anna, and the external consultant Xavier Cazorla from Elements.

Local Action Group Terra Barocca, Italygalterrabarocca.com

The INCIRCLE project offered the Terra Barocca LAG the opportunity to integrate a process that will allow the LAG territory to turn its gaze towards sustainable and circular tourism, thanks to a shared strategy that brings together all the pillars of sustainability. Environmental issues were investigated (mobility, energy, waste and water), more challenges were identified and at the end of the process a complete strategy was drawn up that is directed towards a circular and sustainable tourism model. In addition, to give continuity, the formation of a permanent Observatory was strongly desired as a transversal measure which aims to recognize the territory as a sustainable and circular tourist destination, with the premise of improving and strengthening knowledge of the impact of tourism on the territory relatively to the main pillars of circularity.

Bergueda County, Spainwww.adbergueda.cat/

The Berguedà county is a territory that has been working for years to become a sustainable tourist destination and the Incircle project gives us an opportunity to accelerate the reduction of disposable waste from the picnic service especially in mountainous areas. The agents of the territory have been very receptive and open to the project. This is very positive as they are the ones who will have to manage and distribute the picnic kits among the visitors. So we hope that tailor made action will be a great success. We hope that the pilot test will accelerate the circularity of the region by reducing the impact of waste and increasing reuse.

Consorzio Oltrepò Mantovano, Italywww.oltrepomantovano.eu

The impact that the Oltrepò Mantovano Consortium intends to produce through its participation in INCIRCLE is to characterize the tourist destination of the Oltrepò Mantovano as circular, green and slow, to intercept the segments of tourists / visitors attentive to these issues. As a Consortium we are convinced that working to qualify the local tourist offer towards the principles of sustainability and circularity can also have positive impacts on the quality of life of all citizens, residents and visitors alike, combining tourism promotion with collection and analysis of data and information on the territorial management of waste, water, energy and mobility.

Βιβλιογραφία

- Area Science Park. INCIRCLE Operational Model for Regional/National Strategies on Circular Tourism. 2020, Interreg MED Programme, www.incircle-kp.eu/media/1219/incircle_d-311_operational-model_eng.pdf.
- Ellen MacArthur Foundation (2013). Towards the Circular Economy. Cowes: Ellen MacArthur Foundation.
- Eurostat. "Tourism Statistics." Ec.europa.eu, 2021, ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_statistics.
- Girard, L. F., & Nocca, F. (2017). From linear to circular tourism. Aestimum, 70.
- Midžić Kurtagić S (2018). Circular Economy in Tourism in Southeast Europe, Conference on Circular Economy in Tourism in South East Europe, 8 May 2018, Ljubljana, Slovenia.
- Ritchie, J.R.B. and Crouch, G.I. (2003) The Competitive Destination: A Sustainable Tourism Perspective. CABI Publishing, Wallingford.
- Sant'Anna School of Advanced Studies. Measuring Tourism as a Sustainable and Circular Economic Sector. The INCIRCLE Model. 2020, Interreg MED Programme, www.incircle-kp.eu/media/1336/d331_incircle-set-of-circular-tourism-indicators-replication-toolkit.pdf.
- Sant'Anna School of Advanced Studies. Circular Tourism Tools Guidelines. 2020, Interreg MED Programme, www.incircle-kp.eu/media/1228/circular-tourism-tools-guidelines-incircle-replication-package_eng.pdf.
- UN World Tourism Organization. "Tourism Statistics Data | UNWTO." www.unwto.org/tourism-statistics-data.
- World Tourism Organization (UNWTO) (2005). Making Tourism More Sustainable - A Guide for Policy Makers.
- WTTC, 2015. Economic impact of Travel and Tourism in the Mediterranean.
- World Tourism Organization. Policy Brief: COVID-19 and Transforming Tourism. 2020.

 www.incircle.interreg-med.eu
www.incircle-kp.eu

Συνδεθείτε μαζί μας

- facebook @incircle.med
- twitter @incircle_med
- instagram @incircle.med
- linkedin @Incircle Interreg MED
- youtube @INCIRCLE Interreg MED

Επικοινωνία:

incircle.med@gmail.com

Project co-financed by the European
Regional Development Fund